

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 21 (1276) 25 ТРАЎНЯ 2016 г.

110 гадоў выдавецкай суполцы “Загляне сонца і ў наша аконца”

“Загляне сонца і ў наша аконца” - беларуская выдавецкая суполка, заснаваная ў траўні (18.05) 1906 года ў Пецярбургу.

Юрыдычнай падставай легальнай выдавецкай дзейнасці на беларускай мове быў выданы 12(25).12.1904 указ імператара Мікалая II, які скасоўваў ранейшыя абмежаванні ўжытку мясцовых моваў у заходніх губернях Расейскай імперыі. Выкарыстаць гэтую магчымасць вырашыў нядаўні выпускнік Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага тэхналагічнага інстытута Вацлаў Іваноўскі, які ўжо меў досвед нелегальнай выдавецкай дзейнасці. У варунках, якія дазволілі развіваць пастаянную і значна шырэйшую выдавецкую дзейнасць, неабходныя былі большыя сродкі і новыя супрацоўнікі. В. Іваноўскі ў 1905 спрабаваў прыцягнуць да гэтай справы беларускіх абшарнікаў А. Ельскага і Э. Вайніловіча, але безвынікова. Тым не менш вынік арганізацыйнай працы быў станоўчы: у студзені 1906 суполка налічвала 45 удзельнікаў.

Суполка “Загляне сонца і ў наша аконца” была афіцыйна зарэгістраваная ў траўні 1906. Ва ўправу ўваходзілі В. Іваноўскі (старшыня), У. Сталыгва (сакратар), Б. Эпімах-Шыпіла, Ю. Іваноўскі, В. Валейка, С. Іваноўская, У. Калашэўскі. 5 (18).5.1906 г. згаданыя асобы ўклалі да канца 1908 г. натарыяльную дамову, паводле якой неслі салідарную адказнасць за дзейнасць і абавязкі суполкі. На практыцы амаль усе рэдакцыйныя працы выконвалі В. Іваноўскі і Б. Эпімах-Шыпіла, апошні перадаў на патрэбы суполкі частку сваёй кватэры. Кнігі друкаваліся ў польскай друкарні К.Л. Пянткоўскага кірыліцай і лацінкай, некаторыя паралельна двума шрыфтамі. Асноўная частка тыражу адпраўлялася на Беларусь.

У ліпені 1906 выйшаў

ISSN 2073-7033

Вацлаў Іваноўскі

Браніслаў Эпімах-Шыпіла

Сабіна Іваноўская

Юры Іваноўскі

“Беларускі лемантар, або Першая навука чытання” (лацінскі варыянт) і серыя паштовак, а праз некалькі тыдняў - кірылічны варыянт лемантара і “Першае чытанне для дзетак-беларусаў” Цёткі (у двух варыянтах). Трэці падручнік “Гутаркі аб небе і зямлі”, перакладзены з польскай мовы верагодна К. Кастравіцкім пры ўдзеле В. Іваноўскага, пакінуў друкарню на пачатку 1907. Да сакавіка 1908 суполка выдала чатыры кніжкі пісьменьнікаў XIX ст. у серыі “Народныя песняры” - “Дудка беларуская” і “Смык беларускі” Ф. Багушэвіча, “Гапон” В. Дуніна-Марцінкевіча і пераклад дзвюх былін паэмы А. Міцкевіча “Пан Тадэвуш”. На пачатку 1908 выйшаў з друку першы зборнік вершаў Я. Купалы “Жалейка”. Увесну 1908 плён выдавецкай дзейнасці складалі дзесяць кніжак і крыху больш за дзесяць паштовак.

Затым аж да восені 1909 суполка не выдала ніводнай кніжкі. На гэта паўплываў часовы адезд В. Іваноўскага ў Мюнхен, а таксама прэтэнзіі з боку царскай цензуры.

30 красавіка 1909 быў заключаны новы дагавор сяброў-заснавальнікаў. З ліку ра-

Вінцэнт Валейка

нейшых чальцоў выбылі Б. Шыпіла і У. Калашэўскі, засталіся В. і С. Іваноўскія, Ю. Іваноўскі, У. Сталыгва, В. Валейка (усе выхадцы з Лідскага павета); з’явіліся новыя сябры: А. Трэпка-Некандэ з жонкай, А. Грыневіч і Г. Ражноўскі. Адначасова суполка пераехала ў новае памяшканне. Актыўны яе істотна павялічыліся, што стварыла магчымасці пашырэння выдавецкай дзейнасці. Кіраўніком выдавецтва застаўся В. Іваноўскі, а Ю. Іваноўскі стаў адказным рэдактарам.

Пачаўся новы этап дзейнасці...

Вікіпедыя.

180 гадоў з дня нараджэння Яна Карловіча

Ян Аляксандр КАРЛОВІЧ (28.5. 1836, в. Субартоніс Алітускага пав., Літва - 14.6. 1903), лінгвіст, этнограф, фалькларыст, музыказнавец. Акадэмік Акадэміі ведаў у Кракаве (1887, член-карэспандэнт 1877). Скончыў Маскоўскі ўніверсітэт (1857). Вучыўся ў Парыжы і Гайдэльбергу (1857-59), у Брусельскай кансерватарыі (1859-60). З 1861 г. выступаў як вілаяналіст, граў на фартэпіяна, займаўся кампазіцыйнай і тэорыяй музыкі. У 1866 годзе атрымаў ступень доктара філасофіі ў Берлінскім універсітэце, абараніўшы працу аб кіеўскім паходзе Баляслава Храбрага.

У 1871-82 жыў і працаваў на Беларусі ў маёнках Подзітва (Лідскі павет) і Вішнеў (Ашмянскі павет). З 1882 у

Гайдэльбергу, Дрэздане, Празе, з 1887 у Варшаве. Аўтар фундаментальных лінгвістычных прац “Слоўнік польскай мовы” (т. 1-8, 1900-27, у суаўт. з А. Крыньскім і В. Нядзведзікам), “Слоўнік польскіх гаворак” (т. 1-6, 1900-11, закончыў Ян Лось), “Слоўнік выразаў замежнага і малавядомага паходжання...” (А-К, 1894-97). Важнейшыя філасофскія і музыказнаўчыя працы: “Дон Карлас, каралевіч іспанскі” (1867), “Нарыс жыцця і творчасці Станіслава Манюшкі” (1884-85), “Міфалогія і філасофія” (1899). Жывучы ў беларускім асяроддзі, грунтоўна ведаў нар. вусна-паэтычную творчасць, казкі, легенды, паданні народа, яго вераванні і забабоны, абрады і звычай, прыказкі і прымаўкі і гд. Пра-

нікся павагай да духоўных скарбаў беларускіх сялян, разумеў іх высокі мастацкія вартасці, заўсёды цаніў іх узровень.

Сын, Мечыслаў Карловіч, стаў знакамітым кампазітарам.

Вікіпедыя.

Віншуем Алу Нароўскую

Ала Мікалаеўна Нароўская - вядомы беларускі этнолаг і мастацтвазнаўца, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, аўтар шматлікіх навуковых артыкулаў і некалькіх манаграфій, актыўны сябар ТБМ.

Навуковыя зацікаўленасці Алы Мікалаеўны звязаны з вывучэннем праблем сучаснай музэялогіі, сусветных тэндэнцый ў галіне праектавання музэйных выстаў і экспазіцый, этналогіі і этнаграфіі Беларусі. У 1989 г. яна абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму “Агульныя і лакальныя асаблівасці беларускага народнага жылля (канец XIX - пачатак XX ст.)”. У 2015 г. выходзіць фундаментальная праца “Інтэр’ер традыцыйнага народнага жылля” (Нарысы гісторыі і культуры Беларусі. - Мінск: Беларуская навука, Т. 3).

З 1999 г. Ала Мікалаеўна працуе на кафедры гісторыі Беларусі і музэязнаўства Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, дзе выкладае курсы “Ахоўна-гісторыка-культурнай спадчыны”, “Навукова-экспазіцыйная дзейнасць музэя”, “Менеджмент музэйнай справы”, “Этнаграфія і этналогія Беларусі” і інш.

Навуковую і педагагічную работу Ала Мікалаеўна паспяхова спалучае з грамадскай дзейнасцю. Яна з’яўляецца

сакратаром Міжнароднага грамадскага аб’яднання мастакоў і мастацтвазнаўцаў “Майстар”. Ала Нароўская шырока вядома ў краіне як куратар міжнародных мастацкіх выстаў. На яе рахунку рэалізацыя многіх дзясяткаў творчых праектаў, у якіх бяруць удзел як айчыныя, так і замежныя мастакі.

Вызначальным ў гэтым кірунку дзейнасці Алы Мікалаеўны было ажыццяўленне дзвюх аўтарскіх задумаў - правядзенне з 2004 г. традыцыйнай выставы “Мартаўскія каты”, дзе прадстаўляюцца мастацкія творы адпаведнай тэматыкі, і адкрыццё ў 2015 г. вельмі краўдальнага “Музея ката”.

Але, мабыць, самае галоўнае - гэта тое, што абсалютна большасць арганізаваных Алай Мікалаеўнай культурных мерапрыемстваў, ма-

юць дабрачынныя мэты. Падчас іх правядзення адбываюцца зборы сродкаў на лячэнне хворых дзяцей, мастакоў, на набыццё медыцынскага абсталявання і інш.

Калегі па рабоце, студэнты ведаюць Алу Мікалаеўну як таленавітага выкладчыка, добрага сябра, аптыміста па жыцці, клапатлівую маці, вельмі добразычлівага і мэтанакіраванага чалавека, які заўсёды дапаможа і словам, і справай.

Супрацоўнікі кафедры гісторыі Беларусі і музэязнаўства Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў шчыра віншуюць Алу Мікалаеўну Нароўскую з днём нараджэння, зычаць ёй добрага здароўя, ішчасця, новых вандроўак па свеце і поспехаў у педагагічнай, навуковай і грамадскай дзейнасці.

Матчына мова - спадчына ўсіх беларусаў

Да выхаду новай кнігі Вінцука Вячоркі

Сталія наведвальнікі сайта і слухачы беларускай рэдакцыі Радыё Свабода не так даўно сталі ўдзельнікамі цікавай мовазнаўчай імпрэзы, якая прайшла ў сталічнай галерэі "У" - прэзентацыі навукова-папулярнага выдання вядомага палітыка і мовазнаўца В. Вячоркі "Па-беларуску зь Вінцуком Вячоркам". Кніга ўбачыла свет ў серыі "Бібліятэка Свабоды. XXI стагоддзе".

Чаму мы гаворым пра імпрэзу? Таму, што яе ўдзельніцаў акрамя традыцыйнай прэзентацыі, чакалі відэа-сюжэты і апытанні па моўных праблемах сярод нашых землякоў, віктарыны і загадкі ад аўтара кнігі "Па-беларуску зь Вінцуком Вячоркам".

Вітальнае слова аўтару ад імя калегаў па цэху выказаў кіраўнік менскага бюро Радыё Свабода В. Жданю, які адзначыў, што за кароткі час Радыё Свабода выдала каля 50 кніг і мультымедыяных дыскаў. І многія з тых, хто прысутнічае на гэтай прэзентацыі, маюць іх у сваіх бібліятэках. Новая кніга В. Вячоркі аб'яднала пад адной вокладкай шэраг сюжэтаў, якія шмат гадоў гучалі на хвалях Радыё Свабода пад вядомай слухачам рубрыкай "Моўныя лекцыі Вінцука Вячоркі". Калі чытаеш кнігу "Па-беларуску зь Вінцуком Вячоркам", то ўзінае ўпэненасць, што беларусы змогуць захаваць і перадаць нашчадкам яе скарбы, што з роднай мовай у краіне будзе ўсё ладна і цывілізавана.

Пра гісторыю стварэння гэтай кнігі распавядаў сам аўтар. В. Вячорка адзначыўшы, што беларуская служба Радыё Свабода заўсёды клапацілася пра тое, каб Роднае Слова не забывалася і супрацьстаяла хвалям русіфікацыі. Вінцук падзякаваў супрацоўнікаў рэдакцыі, а таксама выказаў шчырую падзяку не толькі жывым паплекнікам, але і тым сваім сябрам і аднадумцам, якіх ўжо няма з намі: Віктару Івашкевічу, Юрасю Бушлякову, Змітру Саўку...

Адметнасцю прэзента-

цыя стала трансляцыя сюжэта адной з перадач "Моўныя лекцыі Вінцука Вячоркі" са спробамі, з мэтай, па словах аўтара, "дакапацца да беларускага кораня іх душы". Канешне, сюжэт выклікаў шмат з'еслівых каментароў і ўсмяшак, але зусім іншы кантэкст быў адзначаны, калі "простыя рускамоўныя беларусы" намагаліся перакласці па-расейску такі беларускі выраз, як "Матчына мова". Атрымлівалася нязграбна, таму і самі яны прыходзілі да высновы, што гэтае словазлучэнне з'яўляецца выключна нашым беларускім паняткам.

Журналіст і літаратар Сяргей Дубавец адзначыў, што той, хто ўзяў у рукі кнігу "Па-беларуску зь Вінцуком Вячоркам", той трымае ў руках сапраўдны скарб. Бо гэтая кніга выклікае цікаўнасць і ў інтэлектуала, і ў самага звычайнага чалавека. Таму, што наша мова жыве, прысутнічае ў ментальнасці, падскарныцы галаўнога мозга кожнага беларуса... Мы адзіны народ: мы - беларусы, - падсумаваў свой выступ С. Дубавец і яшчэ раз павіншаваў Вінцука са здзяйсненнем ягонай мары і пажадаў развіцця і працягу ўстаўлення надзвычай цікавага выдання.

Доктар тэалогіі, беларускі філосаф Ірына Дубянецкая прачытала для прысутных на прэзентацыі сваю вершаваную рэцэнзію на кнігу В. Вячоркі, якую назвала "Першая

льжыка з Вінцуковай кніжкі". Яна па словах спадарыні Ірыны, адлюстроўвае самую першую ўражанні ад прачытанага:

*"Кніга свежая.
Толькі-толькі пачытаная,
хоць не ўся дачытаная,
пасмакаваная,
моцна ўпадабаная
ды іншым гурманам
рэкамендаваная!"*

Што тычыцца праязных уражанняў, то І. Дубянецкая адзначыла, што такія практы, як кніга В. Вячоркі, важныя для мабілізацыі спецыялістаў і аматараў роднага слова на стваральную працу на карысць Роднага Слова - адзначыла спадарыня Ірына.

Былі палітвязень і кіраўнік праваабарончага цэнтру "Вясна" А. Бяляцкі нагадаў, што не так даўно разам з сябрам, бардам Э. Акуліным прэзентаваў у Доме літаратара кнігу "Бой з сабой". І вось Вінцук з дапамогай рэдакцыі Радыё Свабода завершыў свой выда-

вецкі праект, з чым яго Алесь шчыра павіншаваў: "Гэтай кнігай ты, Вінцук мяне здзівіў, бо змест яе вельмі багаты, з шматлікімі цытатамі, рэмінісцэнцыямі, цікавымі гістарычнымі фактамі, адсылкамі на іншыя тэксты... Калі яе чытаеш, то глыбока, усім сэрцам разумееш, што наша мова вартая, каб як берагчы, вывучаць, ўзабагацаць, на ёй штодзённа і паўсюдна размаўляць на ёй і пісаць".

Мовазнаўца і выкладчык Надзея Старавойтава вы-

кладае роднае слова студэнтам Беларускага эканамічнага ўніверсітэта. А зацікаўленасць сваім студэнтам, якія перажылі "моўны разрыў пакаленняў" з беларускім словам, яна прышчапляе з дапамогай старажытных тэкстаў (у прыватнасці, рыцарскім раманам "Трышчан ды Іжота"), запісаным цяперашняй беларускай арфаграфіяй. Спадарыня Надзея падзялілася ўспамінамі пра наведванне яе студэнцкага гуртка аўтарам прэзентаванай кнігі.

Знакаміты беларускі мовазнавец, палітык і дыпламат Пётра Садоўскі на просьбу аўтара выказаў шэраг крытычных разваг адносна новай кнігі. Яны не тычыліся высноваў, зместу кнігі. Яны краналі некаторыя кантэкстныя аспекты публіцыстычнасці ў падачы мовазнаўчага матэрыялу, якія б маглі зашкодзіць прачытанню кнігі прыхільнікамі "русскоязычных белорусов". Бо для многіх людзей "матчына мова" ні чым не лепшая чым "родная речь"... Гэта значыць, што беларуская мова не павінна ў кнізе падавацца кантрастам у параўнанні з іншымі мовамі - падкрэсліў П. Садоўскі.

Лірычную ноту ў дыскусійна-аналітычную плынь прэзентацыі ўнёс улюбёны бард усіх мовазнаўцаў і лінгвістаў Алесь Камоцкі. Бо ягоны густ і прыхільнасць да лепшых узораў высокай беларускай паэзіі, талент кампазітара, які тонка адчувае энас беларускага слова, дазволілі мець Алесю Камоцкаму такую слынную рэпутацыю. У пацверджанне гэтых слоў прагучалі кампазіцыі А. Камоцкага "Слодыч" (на верш С. Дубаўца) і "Роздум" на верш Уладзіміра Караткевіча. Гэтыя спеы Камоцкага былі сустрэты слухачамі вельмі цёпла шчырымі апладысментамі.

Анатоль Мьяльгуй.

Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў - 25 гадоў

Міжнародная асацыяцыя беларусістаў (МАБ) з'яўляецца грамадскім аб'яднаннем навуковага і культурна-асветніцкага кірункаў дзейнасці, якое яднае даследчыкаў у галіне сацыяльных і гуманітарных навук, выкладчыкаў, дзеячаў культуры і асветы, перакладчыкаў розных краін свету, што даследуюць культурна-гістарычную спадчыну і сучаснае развіццё беларускага народа, іншых народаў Беларусі, спрыяюць пашырэнню і папулярнасці ведаў пра Беларусь, садзейнічаюць узамеадзеянню беларускага народа з іншымі народамі.

Прадметам дзейнасці МАБ з'яўляецца супрацоўніцтва беларусістаў свету ў навуковай і культурна-асветніцкай галіне. Мэта МАБ — ачышчэнне супрацоўніцтва беларусістаў свету. Для гэтага вырашаюцца наступныя задачы: збор, сістэматызацыя і распаўсюджванне інфармацыі ў галіне беларусістыкі; правядзенне Міжнародных кангрэсаў беларусістаў і іншых навукова-культурных мерапрыемстваў; выдавецкая дзейнасць; заахвочванне ўдзелу замежных навукоўцаў у беларускіх навуковых канферэнцыях і беларускіх навукоўцаў у замежных канферэнцыях; садзеянне выкладанню беларусазнаўчых дысцыплін за межамі Беларусі.

МАБ утворана 26 траўня 1991 г. на ўстаноўчым сходзе ў Менску. Сузаснавальнікамі асацыяцыі выступілі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, а таксама Нацыянальная акадэмія навук Беларусі.

Міжнародныя кангрэсы беларусістаў праводзіліся:

- I — 25-27 траўня 1991 г., Менск.
- II — «Беларусь паміж Усходам і Захадам», 15-18 траўня 1995 г., Менск.
- III — Першая сесія — «Беларусь і сусветная супольнасць: узамеадзеянне і ўзаемаўзабагачэнне культур (Да 2000-годдзя хрысціянства)», 21-25 траўня 2000 г., Менск; другая сесія — «Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый», 4-7 снежня 2000 г., Менск.
- IV — «Беларуская культура ў кантэксце культур еўрапейскіх краін», 6-9 чэрвеня 2005 г., Менск.
- V — 20-21 траўня 2010 г., Менск.
- VI — 27-29 траўня 2015 г., Менск.

З 1993 г. у заснаванай ГА «МАБ» серыі «Беларусіка=Albaruthenica» выдадзены шэраг зборнікаў па гісторыі культуры Беларусі.

У 1996—2002 гг. МАБ выдаваў штомесячны інфармацыйна-аналітычны і культуралагічны бюлетэн «Кантакты і дыялогі» (выйшлі 82 нумары). У 2000 г. два нумары бюлетэня (першы з іх здвоены) выйшлі на англійскай мове. З

сакавіка 2003 г. «Кантакты і дыялогі» ў выглядзе асобных старонак друкуюцца ў газеце «Голас Радзімы». З траўня 1991 г. па чэрвень 2005 г. старшынём МАБ быў прафесар Адам Мальдзіс. У 2005—2010 гг. старшынём МАБ з'яўляўся дацэнт кафедры гісторыі беларускай мовы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук Сяргей Запрудскі. З 2010 г. — Міхаіл Касцюк (Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут гісторыі). Намеснікі старшыні: Герман Бідэр (Аўстрыя, Зальцбургскі ўніверсітэт), Зінаіда Гімпялевіч (Канада, Універсітэт Ватэрлоо), Юрый Лабынцаў (Расія, Масква, Расійская акадэмія навук), Рыгор Піўтарак (Украіна, Кіеў, Нацыянальная акадэмія навук Украіны), Міхал Саевіч (Польшча, Люблінскі ўніверсітэт), Алесь Суша (Нацыянальная бібліятэка Беларусі). Навуковы сакратар — Ірына Савіцкая.

У 2015 годзе дэлегатамі VI Міжнароднага кангрэса беларусістаў старшынём Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў (МАБ) быў выбраны намеснік дырэктара па навуковай працы і выдавецкай дзейнасці Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алесь Суша.

Вікіпедыя.

Навіны Германіі

Пютлінгскае аб'яднанне прапануе беларускім дзецям і юнакам адпачынак у Кёлертале

Дзякуючы аб'яднанню "Дзеці Чарнобыля - дапамога Беларусі" маладыя беларусы могуць тры тыдні вакацый правесці ў Кёлертале (Германія). Аб'яднанне ўжо з 1997 года займаецца дзецьмі з абпрамленага пасля выбуху 1986 года на ЧАЭС рэгіёна.

Чарнобыль не заканчваецца на межах аднайменнага горада і нават на межах Украіны. Беларускія дзеці, якія да гэтай пары адчуваюць вынікі атамнай катастрофы 1986 года, з'яўляюцца асноўнай мэтай групы Пютлінгскага аб'яднання "Дзеці Чарнобыля - дапамога Беларусі".

Кожны год аб'яднанне запрашае маладых беларусаў з блізкіх да Чарнобыля раёнаў у Саарлянд. Летась у летні лагер прыязджалі госці з Жыткавіч. Аўтобусным падарожжам працягам 27 гадзін прыбылі 30 дзетак ва ўзросце паміж 9 і 15 гадамі, каб правесці ў

часовых "бацькоў" у Саарляндзе тры тыдні, распавёў кіраўнік аб'яднання Готфрыд Хольцар. Дзве аякункі, якія абедзве працуюць настаўніцамі і добра размаўляюць з нямецку, прыязджалі разам з дзецьмі.

За тры тыдні спадар Хольцар пастараўся зрабіць усё, каб дзеці змаглі правесці нічым не захмараны адпачынак. Чыстае паветра, здаровая ежа і шмат розных актыўністаў павінны за гэты час узмацніць імунную сістэму. Беларускія інстанцыі, праўда, выбралі для ўдзелу не хворых дзяцей, кажа Хольцар. Але ён таго пераканання, што нават на адзначаных, як здаровых, дзецях ёсць уздзеянне радыеактыўнага абпраменьвання. Хаця ён не мае навуковых ведаў па гэтай тэме, яму і яго калегам падаюцца гэтыя беларускія дзеці "трохі слабейшымі ў параўнанні з іншымі такімі".

Шматгранная праграма вакацый

Трэба яшчэ сказаць, што культурныя прапановы на беларускай радзіме для дзяцей вельмі абмежаваныя. Тым больш важным знаходзіць Хольцар шматгранную культурную праграму ў Саарляндзе. 30 маладых беларусаў між іншым вандравалі, займаліся склалазеннем, грылілі, наведвалі Саарбрукенскі запарк і з'ездзілі ў парк атракцыёнаў

Holiday-Park. Грамадскія аб'яднанні, людзі і прадпрыемствы падтрымліваюць акцыю праз запрашэнні ці скідкі на ўваход. Усе ахвотна дапамагаюць, каб малых гасцей "шчаслівымі і адпачыўшымі адправіць назад да іх сем'яў".

Да кульмінацыі праграмы вакацый адносіцца вялікае летняе свята, якое адкрыта і для ўсіх астатніх дзяцей, што адбылося ў апошнюю нядзелю. Пры гэтым па інфармацыі аб'яднання дзецям было прапанавана шмат атракцыёнаў. Выручаныя на свяце грошы (піва, каўбаскі) былі закладзены ў бюджэт на гэты год - 30-ты год ад Чарнобыльскай катастрофы, калі маладыя беларусы ізноў змогуць прыехаць у Кёлерталь.

Пютлінгскае аб'яднанне "Дзеці Чарнобыля - дапамога Беларусі" (Саарлянд) у 2016 годзе ізноў запрашае дзяцей з Беларусі на трохтыднёвыя вакацыі з 16 ліпеня па 6 жніўня ў Саарлянд і шукае новых ахвочых прыняць іх у свае сем'і.

Падрыхтаваў да друку
Арцём Суднік.

Нам павінна быць сорамна за нашу Берасцейшчыну

Вось я зноў трымаю ў руках чарговы нумар нашай газеты "Наша слова", дзе змешчана табліца з вынікамі падпіскі на другі квартал 2016 года. Што ж я тут бачу? А бачу і адчуваю боль і горыч за нашу мову, роднае слова і за беларусаў. Падпіска на "Наша слова" адлюстроўвае нашы адносіны да беларускасці, да нашай галоўнай нацыянальнай каштоўнасці - мовы. Нават Год культуры, які аб'яўлены ўрадам краіны, не прымусяў беларусаў схамянуцца і задумацца: што мы робім, куды ідзем і да чаго імкнемся?

А падпіска на беларускамоўныя газеты і часопісы, у тым ліку і на "Наша слова", жадае лепшага. Давайце заглянем у табліцу з вынікамі другога квартала. Тут Берасцейшчына сярод абласных цэнтраў - на апошнім месцы. Усяго яна мае 60 падпісчыкаў. І толькі сем - горад Берасце. Хіба ж не сорам? У Баранавічах болей, чым у два разы, паводле Берасця. Хоць па колькасці насельніцтва гарады розняцца. У краіне ёсць шэсць раёнаў, дзе няма зусім падпісчыкаў. І сярод іх Ганцавічы. Па адным маецца ў Драгічыне, Жабінцы, Іванаве, Ляхавічах і Маларыце. Лепш

выглядаюць на іх фоне Бяроза (10), Пружаны (6), Івацэвічы (5). У Пінску таксама шэсць, Але ж параўнайце Пінск з Бярозай, Пружанамі і Івацэвічамі па насельніцтву! І за Пінск становіцца сорамна. Кобрын - трэці сярод гарадоў вобласці па насельніцтву, але тут набралася толькі два падпісчыкі, для якіх наша слова - роднае слова. Затое Кобрын ганарыцца музеем Суворова. Палкаводзец, які забіваў нашых людзей і рабаваў беларускую зямлю. І за гэта Сувораву расійская царыца падаравала Кобрын і Кобрынскую зямлю. Ёсць жа чым ганарыцца кобрынецам! Жах і сорам!

Багатая гістарычная спадчына, якой могуць ганарыцца жыхары Століна і Камянца, але прыхільнікаў роднага слова, "Нашага слова" знайшлося толькі па аднаму.

Нават ў самім Берасці і многіх раёнах няма суполак Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. Распалася суполка і ў Пінску, якую няма каму сабраць. І гэта горад, дзе ёсць дзесяцікі школ, гімназій, каледжаў. І ёсць нават універсітэт. Няўжо сярод тысяч маладых навучэнцаў і студэнтаў няма прыхільнікаў беларускай

мовы? І куды плязцяць настаўнікі роднай мовы і літаратуры?

Спадзяюся, што тры рэдкія экзэмпляры нумароў "Нашага слова", якія ёсць у сталіцы беларускага Палесся, трапяць у рукі многіх сапрадных беларусаў і абудзяць іх цікавасць да захавання роднай мовы - найкаштоўнейшай спадчыны нашай Бацькаўшчыны. І адновіцца (ці створыцца новая) суполка ТБМ, і ў рукі пінчан трапяць дзесяцікі (я ўжо не кажу сотні) нумароў "Нашага слова". Гэта - мара. І гэта - надзея.

І яшчэ пра адну непрыемнасць хачу нагадаць чытачам Берасцейшчыны. У Берасці ёсць два ўніверсітэты: гуманітарны і тэхнічны. У педагагічным ёсць факультэт беларускай мовы і літаратуры. Але ў горадзе няма арганізацыі Таварыства беларускай мовы, якая б узначаліла абласную арганізацыю. Хіба ж гэта не сорам для цэлай вобласці?

Родная Берасцейшчына, абудзіся і задумайся! І хоць быць (у сэнсе беларушчыны) у самым канцы ўсіх абласцей краіны!

Сябар ТБМ імя Ф. Скарыны
Уладзімір Гук,
Пінскі раён.

Калі за адраджэнне мовы, чытай, спадарства, "Наша слова"!

Шаноўныя сябры, пачалася падпіска на другое паўгоддзе 2016 года. У каталогу інфармацыя пра газету знаходзіцца на ст. 78. Цана змянілася нязначна. У 2016 годзе мы працягваем выходзіць на васьмі палосах. Газета мае добры рэдакцыйны партфель і плануе для друку тэксты самых розных матэрыялаў, з рознымі поглядамі і падыходамі, у тым ліку і адрознымі ад пазіцыі рэдакцыі. Мы будзем працягваць друкаваць мовазнаўчых і гістарычных матэрыялаў у выкладанні тых аўтараў, якіх вы не знойдзеце на старонках іншых выданняў. Мы не стараемся навіязваць чытачу сваю думку ці погляды, а падаём паведамленні і меркаванні саміх чытачоў. Чытайце, даведвайцеся, думайце. Будзьце з намі, і вы будзеце з усёй Беларуссю.

Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету/часопіс **63865**
індэкс выдання

НАША СЛОВА
(назва выдання)

Колькасць камплектаў **1**

На 2016 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму _____ (прозвішча, ініцыялы)

Куды _____ (адрас)

(паштовы індэкс)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА

на газету/часопіс **63865**
індэкс выдання

НАША СЛОВА
(назва выдання)

Кошт падпіскі **63600** руб. Колькасць камплектаў **1**
пераадрасоўкі руб.

На 2016 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму _____ (прозвішча, ініцыялы)

Куды _____ (адрас)

(паштовы індэкс)

"Ные сэрца і радасцю, і бодем"

Літаратурная гадзіна "Ные сэрца і радасцю, і бодем", прымеркаваная да 100-годдзя з дня нараджэння беларускай паэтэсы Ніны Тарас, у біяграфіі якой ёсць і лідская старонка, адбылася ў Лідскай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы. На імпрэзу былі запрошаны бібліятэкары Лідчыны, а таксама ўсе ахвотныя.

Перад аўдыторыяй выступалі супрацоўнікі раённай бібліятэкі Дар'я Марцінкевіч і Галіна Курбыка, пэтар, краязнавец, рэдактар часопіса "Лідскі летапісец" Станіслаў Суднік.

Выступоўцы адзначылі, што Лідчына таксама можа лічыць Ніну Тарас сваёй паэтэсай: на лідскай зямлі яна пражыла сем гадоў - з 1938 па 1945. У наш горад яна прыехала пасля таго, як выйшла замуж за Яна Федаровіча. Тут сустрэла прыход савецкай улады, пачала працаваць, як і не

менш вядомы нам пэтар Валянцін Таўлай, у газеце "Уперад". "Гэта была першая праца ў маім жыцці", - пісала пазней Ніна Міхайлаўна ў сваёй аўтабіяграфіі.

Увогуле, нямала значных падзей у жыцці паэтэсы адбылося менавіта ў "лідскі" перыяд. Яе выбіраюць дэпутатам Лідскага гарадскога Савета, прымаюць у камсамол. У 1940 годзе выходзіць яе першы зборнік "На ўсход ідуць". У тым жа годзе яе прымаюць у Саюз пісьменнікаў СССР. У гады нямецкай акупацыі Ніна Тарас у якасці сувязной удзельнічае ў партызанскім руху на Лідчыне, за што пазней узна-

гароджваецца ордэнам Айчынай вайны II ступені, медалямі. Удзельнічала ў кампаніі па вызваленні Валянціна Таўлая з фашысцкай турмы.

Аднак ёсць у насычанай падзеямі лідскай старонцы біяграфіі паэтэсы і белыя плямы. Напрыклад, кім быў яе муж Ян Федаровіч? У якім доме ў Лідзе яна жыла? Чаму ў 1945 годзе пераехала ў Менск? Гэтыя пытанні пакуль што чакаюць сваіх даследчыкаў. На жаль, ніхто з лідскіх краязнаўцаў не сустракаўся з Нінай Тарас, не распытаў падрабязна пра яе жыццё ў нашым горадзе. Цяпер зрабіць гэта ўжо немагчыма: амаль дзесяць гадоў,

як паэтэсы няма ў жывых.

Аднак яна пакінула пасля сябе багатую паэтычную спадчыну, асобныя яе вершы сталі папулярнымі песнямі. Песня на словы Ніны Тарас "Што ж ты мне сэрца параніў?" і некалькі яе вершаў прагучалі ў ходзе імпрэзы. Вядоўцы імкнуліся паказаць аўдыторыі Ніну Тарас не толькі як паэтэсу-змагара, але і як тонкага лірыка. А яшчэ - абудзіць цікавасць да гэтага амаль забытага літаратуразнаўца імені ў беларускай літаратуры.

Аляксандр
МАЦУЛЕВІЧ.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алес Трусаў, Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

Фестываль "Паланез" у Слоніме

21-22 траўня ў Слоніме прайшоў міжнародны фестываль "Паланез-2016". Праходзіць ён ужо дваццаты раз. Месца фестывалю выбрана невыпадкова. Менавіта ў Слоніме прайшло дзяцінства кампазітара Міхала Клеафаса Агінскага, аўтара знакамітага паланеза "Развітанне з Радзімай". У горадзе пражываў ягоны дзядзька Міхал Казімір Агінскі. Дарэчы, ён жа - і стваральнік помніка гідратэхнікі XVIII стагоддзя, канала Агінскага. Побач з каналам Агінскі ў 1775 годзе пабудаваў і славуты на ўсю Еўропу тэатр, для паставак якога сам жа склаў музыку. Сёння пра Агінскага ў Слоніме нагадвае і канал, і вуліца ў яго гонар, і мемарыяльная шыльда на будынку Слонімскага драмтэатра, і некалькі будынкаў той эпохі. А да 1939 года ў Слоніме аркестр мясцовай пажарнай каманды два разы на дзень іграў паланез, як сігнал дакладнага часу. Фестываль пачаўся традыцыйна ад пажарнай вежы, а потым усе ўдзельнікі свята прайшлі па цэнтральнай вуліцы да мясцовага Цэнтра культуры. Там паланезы Агінскага гучалі ўсюды: на сцэне, у грывёрках, на лэсвіцы. Паланезы гралі, танцавалі, спявалі на розных мовах. Па сутнасці, гэта фестываль аднаго твора, але ў кожнага выканаўцы ён гучаў па-

рознаму, таму свята - ужо нешта большае, чым проста прыгожая музыка. Сёлета працяг фестывалю адбываўся і пад адкрытым небам на набяражнай канала Агінскага. Дарэчы, у XVIII стагоддзі слонімскае мецэнац Агінскі практыкаваў наступленні свайго тэатра на са-

мім канале. У слонімскае фестывалі паланезу прынялі ўдзел музычныя і танцавальныя калектывы з розных гарадоў Беларусі, Польшчы, Літвы і Латвіі.

Барыс Баль,
Беларускае Радыё Рацыя,
Фота аўтара.

Слонімскае "Ноч музеяў"

Слонімскае раённае краязнаўчае музей імя Язэпа Страбоўскага падтрымаў міжнародную акцыю "Ноч музеяў" і наладзіў сваё музейнае мерапрыемства. Гэта ўжо не першы год, як музей у Слоніме адзначае цікавае свята. І з кожным годам яно становіцца ўсё больш масавым і разнастайным. У мінулую суботу, 21 траўня, "Ноч музеяў" пачалася каля музея на спецыяльнай пляцоўцы з арлом. Мясцовыя юныя артысты паказалі вяселую праграму "Рытмы часу" з песнямі і танцамі. У гэты вечар працавалі выставы "Рэдкая кніга і абраз", рэтра-інсталяцыя "Фота на памяць", адбылася прэзентацыя фотавыставы Дзмітрыя і Волгі Наўгародскіх, прысвечаная вяселлю, і шэраг іншых добрых спраў.

Барыс Баль,
Беларускае Радыё Рацыя,
Слонім,
Фота аўтара.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі. Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні. 231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 23.05.2016 г. у 17.00. Замова № 1103.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 9800 руб., 3 мес. - 29400 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by